
Databáze českých článků – báze ANL

Database of Czech Articles – Database ANL

*Mgr. Tereza Melichová / Ústav bohemistiky a knihovnictví, FPF SLU
(Faculty of philosophy and science in Opava, Silesian University in
Opava), Masarykova třída 343/37, 746 01 Opava*

Resumé:

Článek se věnuje historii české článkové bibliografie, jejíž základy položil Ladislav Jan Živný již v první čtvrtině 20. století. Významné změny v podobě vzniku kooperačního systému, různých verzí bibliografie (ANL FULL, ANL+, ANLretro), až po zrušení analytického pracoviště v Národní knihovně ČR, se však udály až v posledních třiceti letech. Popsán je také aktuální stav a fungování ANL a naznačeno její budoucí směřování.

Klíčová slova: článková bibliografie, analytická bibliografie, kooperační systém knihoven, Česká republika

Summary:

The article deals with the history of the Czech article bibliography, founded by Ladislav Jan Živný in the first quarter of the 20th century. Significant changes – the cooperation system, various versions of the bibliography (ANL FULL, ANL+, ANLretro), – were introduced in the last thirty years after the closure of the analytical office in the National Library. The current situation and functioning of ANL is also described and its future direction is indicated.

Keywords: analytical bibliography, bibliography of articles, cooperative library system, Czech Republic

Úvod

Články obsažené v periodickém tisku jsou důležitými dokumenty, které jsou schopné velice rychle informovat o aktuálním dění ve společnosti i událostech ve všech oblastech lidského poznání. Jsou zásadními nositeli informací nejen z historického hlediska, a proto má jejich evidence a uchovávání velký význam. V České republice vznikla potřeba evidence článků na počátku 20. století. Za sto let své existence prošla česká národní článková bibliografie, jejíž název se ustálil v současné podobě *ANL – Výběr článků v českých novinách, časopisech a sbornících*, značným vývojem.

Česká národní článková bibliografie je bibliografií výběrovou a je významným rešeršním zdrojem. Článek se věnuje historickému vývoji článkové bibliografie, jejímu aktuálnímu stavu a naznačuje její budoucí směřování.

Článek vychází z diplomové práce s názvem *Poslání a plnění Databáze českých článků – báze ANL*, která byla v srpnu 2020 obhájena při státní závěrečné zkoušce na Oddělení knihovnictví, Ústavu bohemistiky a knihovnictví, Filozoficko-přírodovědecké fakultě Slezské univerzity v Opavě.

Historický vývoj české článkové bibliografie

Česká článková bibliografie má stoletou historii. Její počátek je spjatý s osobností Ladislava Jana Živného (1872–1949) a vznikem Českého bibliografického ústavu v roce

1919. Rodák z Újezdu u Nového Bydžova, vzděláním učitel, se o knihovnictví začal zajímat v roce 1902 poté, co se vrátil nadšený z návštěvy Anglie, kde ho nejvíce zaujalo anglo-americké pojetí knihovnictví a jeho orientace na čtenáře. Svě učitelské zkušenosti a poznatky z knihovnictví, jichž nabyl na zahraničních cestách, prezentoval od roku 1904 ve svém časopise *Česká osvěta* a informoval tak odbornou veřejnost, která v té době znala hlavně spolkové knihovnictví, i o jeho jiných funkčních podobách.¹

Kromě toho, že byl Živný iniciátorem knihovnického zákonodárství, organizovaného vzdělávání knihovníků a propagátorem desetinného třídění, byl také popularizátorem bibliografie. Jeho záměrem bylo vytvořit národní bibliografii a po vzoru Mezinárodního bibliografického ústavu v Bruselu také zřídit český bibliografický ústav. Tento cíl nabyl reálných obrysů na počátku roku 1917, kdy se po Živného přednášce o bibliografii a bibliografických ústavech představitel kulturního života a významné osobnosti z Univerzity Karlovy shodly, že je založení bibliografického ústavu nezbytné. Bibliografická kancelář, později Český bibliografický ústav, byla založena 1. října 1917 a Ladislav Jan Živný stál v jejím čele, kde setrval až do roku 1925, kdy byl ústav zrušen a jeho úkoly převzala Veřejná a univerzitní knihovna v Praze, jejíž byl do té doby součástí.²

*„Úkolem ústavu, jak již podotčeno, jest sbíratí všecku českou literární tvorbu, vycházející samostatně i v časopisech, a učiniti ji v přiměřené formě přístupnou veřejnosti.“*³

Primárně měly být evidovány české monografie. *„Časopisecký materiál, zahrnující záznamy všech českých revuí a politických listů, měl být uchován v rukopise a později, po zlepšení finanční situace ústavu, měl být rovněž vydáván v listkové a svazkové formě.“*⁴

Pravidla pro katalogizaci článků dle Živného v té době neexistovala. Živný proto návod na jejich popis zpracoval a zveřejnil nejprve v roce 1918 ve své publikaci *Český bibliografický ústav: nástin jeho organisace a úkolů budoucích*. Návod na jednotný popis článků byl určen také „jednotlivcům“, kteří by pro ústav registrovali články z konkrétního oboru.⁵ V roce 1924 byla vydána *Rukověť bibliografie I*, která je mnohem obsáhlejší a podrobnější než předchozí publikace. Autor se v ní opět věnuje i analytickému popisu a nově uvádí změny v pravidlech zpracování periodických publikací a v jejich pojetí.⁶

Přestože se zpracování analytických částí dokumentů v rámci Českého bibliografického ústavu odehrálo pouze teoreticky, je Ladislav Jan Živný právem považován za zakladatele národní článkové bibliografie. Jednak si uvědomil, jaké informační bohatství se skrývá v člancích, jednak vytvořil pravidla pro jejich zpracování – tedy základ, na němž mohli jeho následovníci stavět.

Po ukončení činnosti Českého bibliografického ústavu v roce 1925 působil Ladislav Jan Živný v univerzitní knihovně. V letech 1932–1933 se ve spolupráci s Janem Emlerem⁷

1 LIDMILA, Jan. Ladislav Jan Živný. *KIVI: knihovnictví a informační věda informuje* [online]. 2003 [cit. 2020-03-07]. ISSN 1214-7265. Dostupný z: <https://web.archive.org/web/20070607094822/http://www.phil.muni.cz/kivi/clanky.php?cl=16&rubrika=clanky>.

2 LIDMILA, J., op. cit.

3 ŽIVNÝ, Ladislav Jan. *Český bibliografický ústav: nástin jeho organisace a úkolů budoucích*. V Praze: Český bibliografický ústav, 1918, s. 4.

4 HRADILOVÁ, Jitka. Ladislav Jan Živný a jeho pojetí analytické bibliografie. In: *Česká bibliografie: sborník statí a materiálů*. Sv. 19. Praha: Státní knihovna ČSR, 1983, s. 65.

5 ŽIVNÝ, L. J., op. cit., s. 9.

6 ŽIVNÝ, Ladislav Jan. *Rukověť bibliografie. I, Nauka o popisu*. Praha: Kvasnička a Hampl, 1924.

7 Jan Emler (1. 8. 1877 – 28. 5. 1951) byl českým knihovníkem, památkářem a redaktorem. V roce 1931 nastoupil do vedení Veřejné a univerzitní knihovny a do roku 1939, kdy odešel do důchodu, se mu podařilo knihovnu reorganizovat a přispět k tomu, aby se stala konzervačním a bibliografickým pracovištěm.

a absolventy Státní knihovnické školy pokusili vytvořit článkovou bibliografii, avšak přestože analyticky zpracovali téměř roční periodickou produkci, nebyla z finančních důvodů jejich práce nikdy vydána.⁸

Články v českých časopisech

Zpracování a vydávání tištěné podoby národní článkové bibliografie pod názvem *České časopisy* bylo po vzoru Živné myšlenky univerzální analytické bibliografie zahájeno v Národní a universitní knihovně v roce 1953. Vypracováním koncepce a organizace bibliografického zpracování článků byl pověřen bibliograf Jaroslav Kunc,⁹ který do Národní a universitní knihovny přišel z pražské Městské knihovny, kde začal s bibliografickou činností zaměřenou na českou literaturu.

O dva roky později, tedy v roce 1955, dostává tištěná národní článková bibliografie nový název – *Články v českých časopisech*. Brožované sešity modré barvy ve formátu A4 vycházely měsíčně, jednotlivé záznamy byly řazeny v tematických celcích dle třídění Všesvazové knižní palaty v Moskvě (*Vsesojuznaja knižnaja palata*)¹⁰, součástí byl rejstřík jmenný, předmětový a geografický.¹¹ V roce 1960 se stala jednou z řad Bibliografického katalogu ČSSR (Retrospektivní článková bibliografie 1945–1952).

V polovině roku 1963 na základě rozhodnutí a financování z Ministerstva školství a kultury byla ve Státní knihovně Československé socialistické republiky zahájena retrospektivní excerpcí periodik za léta 1945–1952 s cílem doplnit bibliografii *Články v českých časopisech* a rozšířit ji o články „z období bohatého na rychlý revoluční vývoj, ostré třídní boje, budovatelské úspěchy, ale i chyby a omyly období kultu osobnosti“.¹²

Ze strany ministerstva, které uvolnilo finanční prostředky na zpracování bibliografie, byl vyvíjen tlak na jejich rychlé čerpání, a tak bylo nutné začít s excerpcí periodik z tohoto období ještě v druhé polovině roku 1963, aniž byl brán ohled na vytvoření koncepce, která by upravovala rozsah díla, excerpci základnu, zásady výběru článků, pravidla bibliografického popisu, systematického utřídění materiálu, způsob redakčního zpracování a doprovodný rejstříkový aparát. Podmínkou bylo, aby zpracování prováděli pouze externisté, což s sebou přinášelo komplikace v řízení a kontrole zpracování.¹³

Vzhledem k výše popsané časové tísní bylo rozhodnuto, že výběr časopisů a zpracování jednotlivých článků do retrospektivní článkové bibliografie 1945–1952 budou prováděny podle metodiky české národní článkové bibliografie, jejíž součástí se měla tato retrospektivní bibliografie stát. Výhodou tohoto rozhodnutí byl také fakt, že externí pracovníci měli zkušenost právě v dosavadní praxi s článkovou bibliografií.¹⁴

8 HRADILOVÁ, J., op. cit., s. 71.

9 Jaroslav Kunc (9. 12. 1912 – 5. 5. 1983) byl literární historik, publicista a bibliograf, který je dnes řazen mezi nejvýznamnější představitele české poválečné bibliografie. Ještě předtím, než nastoupil v roce 1950 do tehdejší Národní a universitní knihovny, jejímž ředitelem se později stal, rozvíjel bibliografickou činnost v Městské knihovně v Praze.

10 Státní tiskový archiv, středisko národní bibliografie a ukládání povinného výtisku SSSR se sídlem v Moskvě. Název překládán také jako Všesvazový bibliografický ústav.

11 Anděřová, Ivana. Kooperativní systém článkové bibliografie – KOSABI: (vývoj a současný stav metodiky zpracování, zpřístupnění, organizace kooperace, perspektivy). *Knihovny současnosti 2002*. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2002, s. 223.

12 FRANC, Zdeněk. Česká retrospektivní národní článková bibliografie let 1945–1952. *Knihovník*. 1964, roč. IX(10), 310.

13 FRANC, Z., op. cit., s. 310.

14 FRANC, Z., op. cit., s. 311.

Česká retrospektivní národní článková bibliografie let 1945–1952 měla být vydána ve dvou svazcích, kdy každý svazek měl být opatřen rejstříkem autorským i předmětovým a seznamem excerpovaných periodik. První svazek měl zahrnovat období 1945–1948, svazek druhý období 1949–1952, s tím, že hranicí budou nikoli únorové události roku 1948, ale kalendářní přelom roků 1948–1949, se kterým je spojen zánik značného počtu časopisů a zároveň vznik nových.¹⁵

Seznam excerpovaných periodik se nedochoval, avšak (podle France) měly být excerpovány veškeré české vědecké časopisy a sborníky, ústřední a krajský tisk, významné cizojazyčné časopisy a sborníky vydávané na českém území. Naopak neměla být zahrnuta periodika závodní, místní, regionální a okresní.¹⁶

Systematicky je článková bibliografie stejně jako všechny řady Bibliografického katalogu ČSSR uspořádána dle třídění Všesvazové knižní palaty v Moskvě, uzpůsobeného pro československé podmínky.

Koncepce zpracování retrospektivní článkové bibliografie 1949–1952 byla nakonec vypracována velmi podrobně, avšak bohatý rejstříkový aparát buď zpracován vůbec nebyl, anebo se nedochoval. Stejně tak neexistuje seznam excerpovaných periodik. Bibliografie čítá přibližně půl milionu bibliografických záznamů, a přestože bylo plánováno její vydání ve dvou svazcích, zveřejněna v tištěné podobě nebyla nikdy. Existuje pouze ve formě kartotéky, která je na vyžádání dostupná v Referenčním centru Národní knihovny České republiky (dále NK).¹⁷

Na počátku 70. let 20. století bylo z personálních důvodů ukončeno vytváření předmětového rejstříku národní článkové bibliografie, avšak její doplňování a měsíční publikování v sešitech pokračovalo až do roku 1990. V roce 1987 došlo ke změně v tematickém uspořádání bibliografie – již nekorespondovala s tříděním Všesvazové knižní palaty, ale nově s vybranými znaky Mezinárodního desetinného třídění. Zlom ve formě publikování nastal v roce 1991, kdy NK neměla dostatek finančních prostředků na vydání bibliografie v tištěné podobě. Článková bibliografie z tohoto roku byla dodatečně konvertována do digitální podoby.¹⁸

Kooperační systém článkové bibliografie

Kooperační systém knihoven lze obecně charakterizovat jako informační systém založený na různých formách spolupráce jednotlivých knihoven.¹⁹ V případě Kooperačního systému článkové bibliografie se jedná o spolupráci knihoven při vytváření bibliografie článků na národní úrovni.

Vznik a počátky Kooperačního systému článkové bibliografie

Počátek devadesátých let 20. století nebyl zlomový pouze vzhledem k formě národní článkové bibliografie, ale změnil se také způsob zpracování, přičemž podíl na něm byl

15 Tamtéž.

16 Tamtéž.

17 Retrospektivní článková bibliografie 1945–1952 (kartotéka). In: *Národní knihovna České republiky* [online]. Národní knihovna České republiky, © 2012 [cit. 2020-01-15]. Dostupné z: <https://text.nkp.cz/sluzby/retrospektiva1945-1952>.

18 ANDĚROVÁ, I., op. cit., s. 223.

19 Krčmařová, Gabriela a Ladislava Zemánková. Kooperační systém knihoven. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003– [cit. 2020-02-17]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000710&local_base=KTD.

rozložen mezi několik knihoven. Od vzniku národní článkové bibliografie se zpracování článků uskutečňovalo výhradně silami NK. Významným milníkem se stal vznik Koope- račního systému článkové bibliografie, známý také pod zkratkou KOSABI, který následoval bezprostředně po implementaci automatizovaných knihovních systémů do českých knihoven. Se změnou politického systému došlo v devadesátých letech k nárůstu titulů periodického tisku, a přestože nastal přesun zpracování do počítačového prostředí, bylo evidentní, že Oddělení analytické bibliografie NK nedokáže excerpici obsáhnout veške- rou tiskovou produkci.

Tristní stav bibliografického zpracování článků z českých časopisů na konci osmdesátých let, tedy těsně před vznikem kooperačního systému, dokazuje ve svém článku Hana Kubalová, bibliografka ve Státní knihovně ČSR, která ho charakterizovala slovy:

„[...] neodpovídá potřebám informačního zabezpečení rozvoje naší společnosti. Z asi 2500 titulů časopisecké, novinové a sborníkové (periodické) produkce vydávané na území ČSR je pro Bibliografický katalog ČSSR – Články v českých časopisech (BK ČČČ) ana- lyticky zpracovááno zhruba 450 titulů (asi 50 000 bibliografických záznamů ročně).“²⁰ Dle odhadu tak mělo být z vydávaného množství periodik s ohledem na jejich selekci zpracovááno minimálně třikrát více záznamů. To však neumožňovala kapacita biblio- grafického pracoviště ve Státní knihovně ČSR.

Možnost automatizace zpracování české národní článkové bibliografie byla řešena od roku 1985 v rámci státního úkolu *Automatizace knihovnicko-bibliografických procesů*. Na vznik tzv. výměnného formátu pro bibliografický a katalogizační záznam v roce 1989 navázal v Česku vývoj modulárního automatizovaného knihovníckého systému MAKS, který byl nadstavbou databázového open source systému CDS/ISIS vyvinutého organizací UNESCO.²¹ Základem pro správně fungující kooperaci při tvorbě článkové bibliografie byla jednotnost ve zpracování. Pod hlavičkou NK byla v roce 1991 vydána metodika k analytickému popisu ve dvou svazcích. Svazek *Návod pro tvorbu a využívání báze záznamů dokumentů* byl vytvořen ve Státní vědecké knihovně v Olomouci a o vy- pracování druhého svazku s názvem *Specifikace údajů pro bázi záznamů dokumentů* se postarala NK. O rok později na základě těchto dokumentů a hlavně praxe byla v NK vydána *Pravidla zápisu údajů pro analytický popis*.²²

„Definice databáze článků vychází z tehdejších možností systému CDS/ISIS, z revi- dované normy ČSN 010195 *Bibliografický záznam (r. 1992)*, která již částečně reflektuje ISBD/CP.“²³

Pokyny ke jmennému zpracování byly vyhotoveny dle mezinárodních standardů. Pro věcné zpracování byly vybrány znaky Mezinárodního desetinného třídění, definované spoluprací NK, regionálních a oborových knihoven. Dle mezinárodních standardů byla také vytvořena metodika pro tvorbu a zápis klíčových slov.²⁴

Kooperační systém článkové bibliografie tvoří od roku 1992 Národní knihovna ČR a státní vědecké knihovny (České Budějovice, Hradec Králové, Kladno, Liberec, Olo- mouc, Ostrava, Plzeň, Ústí nad Labem a Moravská zemská knihovna v Brně), z nichž vznikl tzv. užší kooperační systém. V roce 1994 se do systému zapojily i knihovny specializované (Národní pedagogická knihovna, Státní technická knihovna, Ústav zeměděl- ských a potravinářských informací) a vytvořily tzv. širší kooperační systém. Do koopera- ce tedy vstoupilo 12 knihoven, s nimiž NK 20. dubna 1998 uzavřela *Smlouvu o sdružení*

20 KUBALOVÁ, Hana. Kooperační báze dat o české článkové produkci. *Čtenář*. 1989, 41(5), 152.

21 ANDĚROVÁ, I., op. cit., s. 223.

22 Tamtéž.

23 ANDĚROVÁ, I., op. cit., s. 224.

24 Tamtéž.

pro Českou národní bibliografii a v roce 2001 *Dodatek č. 3*, který upravoval spolupráci na tvorbě národní článkové bibliografie i v období změny státoprávního uspořádání České republiky, než se do kooperace mohly zapojit čtyři nově ustanovené krajské knihovny (v roce 2002 – Havlíčkův Brod, Karlovy Vary, Pardubice a Zlín).²⁵ Z odborných institucí ke spolupráci přistoupily také Národní filmový archiv, Divadelní ústav a Archeologický ústav AV ČR, v. v. i. Spolupráci na tvorbě národní článkové bibliografie podpořil i Knihovní zákon č. 257/2001 Sb., kterým bylo v § 11, odst. 2 ustanoveno, že „*Krajská knihovna je součástí systému knihoven vykonávající [...], analytické, [...] činnosti, v jejich rámci též spolupracuje s Národní knihovnou při zpracování národní bibliografie a při zpracování souborného katalogu*“.²⁶ Stejně znění má i § 13 odst. 2, který charakterizuje a stanovuje činnosti specializované knihovny.

V roce 2009 bylo součástí kooperačního systému 20 institucí. Ve stejné době bylo v Oddělení analytického zpracování NK excerpováno 242 titulů, krajskými knihovnami 324 titulů, odbornými knihovnami 130 titulů.²⁷

Excerpční základny byly složeny tak, aby se doplňovaly a nedocházelo k dvojitému zpracování, tzv. duplicitám. NK excerpovala výběrově celostátní periodika, jednotlivé krajské knihovny taktéž výběrově regionální periodika a specializované knihovny v úplnosti své oborové seriály.²⁸ Pro výběr (A–D) a úplnost (1–3) zpracování článků byla stanovena následující hlediska:

A – Seriály vydávané AV ČR a českými vysokými školami – 1;

B – Seriály vydávané ostatními institucemi v ČR – 1 (sborníky, ročenky), 1–2 (oborové časopisy);

C – Noviny a kulturněpolitické časopisy – 2,3;

D – Populárně naučné časopisy – 3; přičemž:

1 = úplná excerptce (100–80 % článků);

2 = částečná excerptce (80–25 % článků);

3 = výběrová excerptce (25 % a méně článků).²⁹

Rok 1992 byl rokem testování jednak online ukládání záznamů, jednak také samotné kooperace. „Ostrý“ provoz byl zahájen v roce 1993 a jednotlivé instituce měly nejen výběrově a objektivně zpracovávat českou článkovou produkci, ale také odrážet požadavky uživatelů na knihovnicko-bibliografické služby. Zpracování probíhalo v již zmíněném systému CDS/ISIS, který používaly od první poloviny 90. let všechny knihovny. Zpracované záznamy jednotlivé instituce pravidelně každý měsíc zasílaly do NK na disketách a NK jim k 15. dni každého měsíce zasílala zpět produkci celého systému. Výsledkem spolupráce byla databáze ANAL (ze které se později s převodem do systému ALEPH stala báze ANL), obsahující národní článkovou produkci. Souběžně existovala také da-

25 ANDĚROVÁ, Ivana. Kooperační systém článkové bibliografie a báze ANL, ANL FULL. *Infos 2003: zborník z 32. medzinárodného informatického sympózia, ktoré sa konalo v dňoch 7.–10. apríla 2003 v Starej Lesnej*. Bratislava: Centrum VTI SR 2003, s. 149–161.

26 ČESKO. Zákon č. 257/2001 Sb. ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). Dostupné také z: https://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/knihovni-zakon-257-2001-sb.-a-navazne-provade-ci-prepisy/Zakon257.htm.

27 *Statistika zpracovávaných titulů v Kooperačním systému článkové bibliografie – stav k 1. 7. 2009* [online]. [Cit. 2020-01-25]. Dostupné z: <https://wayback.webarchiv.cz/wayback/20100428020021/http://full.nkp.cz/nkdb/docs/titstat.htm>.

28 SVOBODOVÁ, Eva: Co s ní? Česká analytická bibliografie v letech 1992–2016. In: *Meznilky bibliografie: u příležitosti konání 20. kolokvia českých, moravských a slovenských bibliografů*. V Brně: Moravská zemská knihovna, 2017, s. 194.

29 ANDĚROVÁ, I. Kooperační systém článkové bibliografie – KOSABI..., op. cit., s. 227.

tabáze Evidence zpracování, která evidovala excerpovaná periodika. Jednotlivé státní vědecké knihovny tvořily a vydávaly vlastní regionální článkové bibliografie.³⁰

Během devadesátých let byly *Radou pro katalogizační politiku* a *Pracovní skupinou pro analytické zpracovávání* posuzovány a upravovány specifikace a návody pro popis článků, které reagovaly na český překlad katalogizačních pravidel AACR2R, ISBD, kdy ISBD/CP bylo doplněno o české příklady.³¹

Na přelomu tisíciletí začaly knihovny přecházet na jiné automatizované knihovnické systémy. Týkalo se to také Oddělení analytického zpracování NK, které přešlo na systém ALEPH. Byla vydána nová verze metodiky popisu článků, tentokrát s ohledem na katalogizační formát UNIMARC, včetně doporučených polí pro analytický popis. Od roku 2002 se připravovala konverze do nového katalogizačního formátu MARC 21, který je od roku 2004 preferovaným výměnným formátem zvláště v komunikaci knihoven s NK. Katalogizační politika reagovala i na přechod do MARC 21.³²

Ve věcném popisu byla ve všech knihovnách používána předmětová hesla pro zápis osob, korporací, typ dokumentu a geografické vymezení. Tematická předmětová hesla byla používána hlavně v NK, ostatní knihovny využívaly klíčová slova. K propojování s národními autoritami docházelo prakticky pouze v NK a ve Středočeské vědecké knihovně v Kladně. Záznamy zasílané do ANL byly v NK revidovány a upravovány.³³

ANL FULL

V roce 1998, v rámci projektu s názvem *Zpřístupnění výsledků analytického zpracování prostřednictvím Internetu* řešeného díky programu *Rozvoj informační sítě veřejných knihoven (RISK)*, se uskutečnila konverze bibliografických záznamů článků ze systému CDS/ISIS do formátu UNIMARC a systému ALEPH. Při této příležitosti byly zahájeny práce na propojování analytických záznamů s plnými texty. Propojení na texty vystavované na internetu jednotlivými vydavateli bylo zhodnoceno jako nejisté, neboť nebylo možné se spolehnout na jejich úplnost a rozdílná byla také retrospektiva. Na toto zjištění reagovaly dva projekty, které byly řešeny v NK v letech 1999–2004 a které měly za cíl zajistit platformu, díky níž budou plné texty článků stabilně dostupné. Hlavní řešitelkou obou projektů byla PhDr. Ivana Anděrová.³⁴ Jednalo se o tyto záměry:

1. *Propojení analytických záznamů s plnými texty a optimalizace zpřístupnění plných textů* (1999–2003) – cílem tohoto projektu byla příprava pro realizaci propojování bibliografických záznamů článků s jejich plnými texty získanými od firmy Anopress s ohledem na snadný uživatelský přístup právě k plným textům. V rámci tohoto projektu byla testována poloautomatická linka pro zpracování bibliografických záznamů z plných textů (TTDE – TamTam Data Extractor). Díky spolupráci s firmou Anopress vznikla databáze ANL FULL, která obsahovala plné texty k záznamům článků v bázi ANL, jež byly výstupem z linky TTDE³⁵.

2. *Souborná databáze kooperačního systému článkové bibliografie – optimalizace integrace a správy heterogenních dat a jeho vliv na KOSABI* (2000–2004) – cílem tohoto

30 ANDĚROVÁ, I. Kooperační systém článkové bibliografie – KOSABI..., op. cit., s. 224.

31 ANDĚROVÁ, I. Kooperační systém článkové bibliografie – KOSABI..., op. cit., s. 227.

32 Tamtéž.

33 Tamtéž.

34 Vedoucí Oddělení analytického popisu Národní knihovny.

35 ANDĚROVÁ, Ivana. Propojení analytických záznamů s plnými texty a optimalizace zpřístupnění plných textů: Závěrečná zpráva za rok 1999–2003. In *Národní knihovna České republiky* [online]. 20. 5. 2004 [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: http://wwwold.nkp.cz/pages/page.php?page=oa zp_propoj0401.htm.

projektu bylo praktické propojení bibliografických záznamů článků s jejich plnými texty (zakoupenými od firmy Anopress) pomocí linky poloautomatické indexace/extrakce dat z plných textů TTDE.

Linka nebyla zcela automatická proto, že se na procesu musel podílet člověk, který z databanky TamTam (jedna ze služeb firmy Anopress) vyhledal a vybral odpovídající články a stáhl je do příslušného adresáře. Plné texty článků obsahovaly pouze základní metadata, která byla v lince TTDE doplněna o jmenné údaje, ty byly zkontrolovány pověřeným zaměstnancem NK, jenž doplnil také věcné údaje. Automaticky vygenerovány byly identifikátor URN, propojovací pole LKR v katalogizačním systému a soubor metadatových prvků Dublin Core, kterými byl doplněn plný text. Tento byl následně importován do databáze ANL FULL. Bibliografický záznam, respektující formát UNIMARC, pravidla AACR2 a třídění MDT, opatřený automaticky vygenerovaným linkem na plný text v ANL FULL, byl importován do báze ANL. V lince bylo zpracovááno pravidelně 17 titulů.³⁶

Plnotextová databáze ANL FULL byla zpřístupněna prostřednictvím vyhledávacího systému TOPIC od americké firmy Verity. V tomto pojmově orientovaném vyhledávacím systému byly definovány tzv. *topiky* (témata), které korespondovaly s předmětovými kategoriemi, jimiž byl článek popsán. Předmětové kategorie kopírovaly částečně metodu konspektu, využita byla i předmětová hesla a minimálně také klíčová slova. Podstata funkčnosti systému TOPIC spočívala v rozkladu pojmu na podpojmy a současně v posouzení „váhy“ jednotlivých podpojmů. Systém umožňoval vyhledávání jednoduché i složité, vyhledávání pomocí 17 rejstříků (autoři, názvy zdroje, ročník nebo číslo zdroje, datum vydání, předmětové kategorie, předměty, místo, geografická nebo věcná hesla, osoby, korporace, akce, klíčová slova, dokument, typ článku, MDT, geografické vymezení, časové vymezení) a tematický dotaz, pomocí *topiku*. Jednotlivé *topiky* byly předem definované strukturované dotazy, a to v osmi oblastech (matematika a přírodní vědy, humanitní a společenské vědy, geografie, lékařství, sport a volný čas, ekonomika a finance, hospodářství), 20 tematických skupinách a 114 tématech.³⁷

„Jádrem dotazu je stromová hierarchická struktura, která rozkládá hledané téma na podtémata a přiřazuje jednotlivým částem váhy, které vyjadřují, do jaké míry příslušné téma přispívá k celkovému určení tématu. Systém dále vypočítá míru relevance vyhledávaných dokumentů.“³⁸

Přesnost a úplnost vyhledávání byla řešena operátorem ACCRUE, který vybral dokumenty obsahující alespoň jeden z vyhledávaných výrazů. Vybrané dokumenty následně hodnotil dle přítomnosti každého vyhledávaného výrazu. Plně relevantními dokumenty tedy byly ty, které obsahovaly všechna vyhledávaná slova.

Plné texty z databáze byly přístupné pouze čtenářům NK. Externím čtenářům byly primárně dostupné pouze bibliografické údaje, resp. metadata článků a jejich krátký souhrn. Pro získání plného textu se tito museli zaregistrovat a po automatickém aktivování registrace jim byl umožněn bezplatný zkušební přístup, který byl z počátku sedmidenňí, poté již pouze jeden den. Toto opatření včetně nemožnosti stahování a exportování textů vycházelo z nevyřešených autorskoprávních otázek.³⁹

Databáze ANL FULL obsahovala plné texty článků opatřené metadatami ze zhruba 47 titulů, převážně deníků, od roku 1997. Byla pouze doplňkovým zdrojem k bibliografické

36 ANDĚROVÁ, I. Propojení analytických záznamů s plnými texty ..., op. cit.

37 ANDĚROVÁ, I. Koopeační systém článkové bibliografie – KOSABI..., op. cit., s. 245.

38 ANDĚROVÁ, I. Koopeační systém článkové bibliografie – KOSABI..., op. cit., s. 242.

39 Jak se zaregistrovat. In ANL FULL [online]. © NK ČR, Anopress – Ivana Anděrová, Ivo Mattem, 2000–2003 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <http://full.nkp.cz/>.

bázi ANL, kde byly primárně uváděny odkazy na plné texty přístupné volně na internetu. Doplňování plných textů, stejně jako poloautomatická zpracovatelská linka, bylo ukončeno v roce 2004, kdy skončilo financování projektu Ministerstvem kultury ČR. V roce 2005 byly ze strany NK poskytnuty finanční prostředky na správu aplikační vrstvy TOPIC, databáze a webových stránek, kterou zajišťovala firma Anopress. V roce 2006 byla financována již jen nejnútnejší údržba serveru *full.nkp.cz*. Veškeré další návrhy související s provozem a rozvojem nebyly v tomto roce ani v letech následujících realizovány.⁴⁰

Po ukončení tištěného vydávání, tj. od roku 1991, je analytická bibliografie již pouze v elektronické formě. Záznamy za rok 1991 byly dodatečně konvertovány z lístkových kartoték do digitální podoby. Mezi léty 1994 a 2008 vycházela báze ANL jako součást České národní bibliografie – řada Články v českých novinách, časopisech a sbornících, a to v měsíčních a čtvrtletních aktualizacích na CD-ROM nebo DVD. V letech 2009–2010 byly přírůstky v bázi prezentovány v přehledu Novinky České národní bibliografie. Od roku 2011 je výběr článků z českých novin, časopisů a sborníků dostupný pouze v databázi ANL, která je dostupná na webové adrese http://aleph22.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=anl.

Změny v roce 2011

Česká článková bibliografie byla od svého vzniku v roce 1953 až do roku 2010 součástí národního bibliografického systému. Tento zavedený systém a současně také kooperační systém článkové bibliografie, fungující bez závažných problémů od jeho vzniku na počátku 90. let, byl narušen rozhodnutím vedení NK ukončit činnost svého analytického oddělení k 28. únoru 2011 „z finančních a organizačních důvodů kvůli chystanému projektu digitalizace periodik“, a to bez náhrady.⁴¹ Se zrušením oddělení došlo k faktickému ukončení smluvního vztahu mezi NK a knihovnami, které v roce 1998 podepsaly smlouvu o spolupráci při vytváření článkové bibliografie.

Vzhledem k tomu, že se analytické oddělení NK podílelo na zpracování článků z celostátních periodik a tvorbě národní článkové bibliografie z více než padesáti procent, byl tento krok pro další vývoj tvorby bibliografie zásadní, bohužel v negativním smyslu slova. Národní článková bibliografie se tak ocitla bez přísunu analytických částí z téměř 250 titulů periodik. Do báze měly být dále doplňovány pouze záznamy regionálních článků zpracovávaných krajskými knihovnami.⁴²

Ze zápisu⁴³ z 23. zasedání Sekce pro bibliografii SDRUK v dubnu 2011, kde vystoupila za NK Mgr. Edita Lichtenbergová, vyplývá, že složitost situace po zrušení analytického oddělení a její dopad na spolupracující knihovny a knihovnickou obec byly navíc umocněny informačním embargem ze strany NK. Jednání o zrušení analytického oddělení

40 ANDĚROVÁ, Ivana. Server full.nkp.cz, báze ANL FULL – stav v r. 2004 a 2005: *Perspektivy, návrh vývoje* [online]. [Cit. 2020-02-03]. Dostupné z: http://full.nkp.cz/nkdb/docs/full_persp.htm.

41 NOVOTNÁ, Ivana a Eva SVOBODOVÁ. Konec článkové bibliografie v Čechách a na Moravě? *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2011, 21(2), 36. Dostupné také z: <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20110226>.

42 NOVOTNÁ, I., op. cit., s. 36.

43 SANETRŇÍKOVÁ, Martina. Zápis z 23. zasedání sekce pro bibliografii ve dnech 19.–20. dubna 2011 v Krajské knihovně Vysočiny Havlíčkův Brod. Dostupné z: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2011/bbg_HB_z_pis_a_p_l.pdf.

totiž probíhalo již na podzim v roce 2010, avšak spolupracujícím institucím bylo toto rozhodnutí oficiálně oznámeno až v březnu roku následujícího.⁴⁴

V březnu 2011, tedy měsíc po ukončení činnosti Oddělení analytického zpracování, se konalo v NK jednání členů Kooperačního systému článkové bibliografie. Schůzky se zúčastnil také tehdejší generální ředitel NK Ing. Tomáš Böhm, který potvrdil, že klasické zpracovávání článků bude nahrazeno jejich zpřístupněním prostřednictvím metadat z vlastní digitalizace nebo získaných na základě spolupráce s vydavateli, jako jsou Anpress nebo NEWTON Media, a v případě potřeby dopracováno zaměstnanci NK.⁴⁵

Dle Tomáše Böhma se jednalo o řešení, které „je na rozdíl od dřívější praxe činností ekonomicky udržitelnou, zajistí úplné pokrytí titulů a je v souladu se záměrem NK ČR usnadnit uživatelům přístup k plným textům tam, kde to bude možné“.⁴⁶

Bylo rozhodnuto, že napříště bude databázi české článkové bibliografie ANL spravovat Oddělení souborných katalogů v NK.

Na již zmíněném zasedání Sekce pro bibliografii v dubnu 2011 byly prezentovány čtyři způsoby řešení výpadku excerpce 250 titulů celostátních periodik, která byla do února stejného roku zajišťována analytickým oddělením NK:

1. knihovnická periodika, kterých bylo v té době cca 10, měl excerpovat Knihovnický institut NK a tím přispívat do kooperačního systému;
2. spolupracující knihovny dostaly možnost i nadále zasílat bibliografické záznamy článků do databáze ANL, avšak v závislosti na přemístění báze pod gesci Souborného katalogu (SK) a pod podmínkou dodržování standardů SK. NK se zavázala spravovat a ukládat záznamy;
3. u 50 titulů, které byly dříve součástí excerpční základy a nyní byly navrženy spolupracujícími knihovnami jako nejvíce potřebné, měla NK zajistit doplnění metadat, a to dvěma způsoby: buď sklizením indexů z komerčních databází, anebo získáním jiného zpracovatele;
4. všechny původně excerpované tituly se NK zavázala zdigitalizovat a jmennými metadaty je měla opatřit externí firma; tato metadata měla být součástí pouze centrálního indexu, nikoli databáze ANL.⁴⁷

Zrušení Oddělení analytického zpracování NK a nejistota plynoucí z toho pro spolupracující instituce byly hlavním tématem mnoha jednání po celý rok 2011. Vztít situaci do svých rukou se rozhodla Sekce pro bibliografii při SDRUK pod vedením Mgr. Evy Svobodové.⁴⁸ Zástupci Sekce zažádali o přijetí u náměstka ministra kultury. Jejich žádost byla přijata, tudíž mohli upozornit na porušení uzavřené smlouvy ze strany NK a z toho vyplývající zhoršení služeb vzhledem k využívanosti databáze ANL. Jednali s náměstkem ministra kultury MgA. Radkem Zdráhalem a vedoucí oddělení literatury a knihoven Mgr. Blankou Skučkovou. Zástupci Sekce navrhli řešení, které mělo spočívat v rozdělení nyní nepokryté excerpce celostátních periodik mezi své knihovny za podpory dotačního podprogramu VISK, jenž by měl být rozšířen. Než však mohlo být jednání na ministerstvu prohlášeno za úspěšné, překvapila NK sdělením, že situaci vyřešila díky finančním

44 Kádnerová, Jiřina. Kooperační systém článkové bibliografie, báze ANL a jak dál?: zamyšlení nad českou článkovou bibliografií v roce 2011... *Čtenář*. 2011, **63**(10), 344.

45 LICHTENBERGOVÁ, Edita. Jednání členů kooperačního systému analytické bibliografie: Národní knihovna ČR, 30. 3. 2011. In: *Národní knihovna České republiky* [online]. 1. 12. 12 [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: http://www.wold.nkp.cz/pages/page.php3?page=fond_ANL_jednani20110330.htm.

46 LICHTENBERGOVÁ, E., op. cit.

47 SANETRŇÍKOVÁ, M., op. cit.

48 Ředitelka SVK Hradec Králové a zároveň předsedkyně Sekce pro bibliografii při SDRUK.

prostředkům z dotačního programu VISK na projekt dodavatelské digitalizace s názvem ANL+, na jehož základě měla zpracovat všech svých 250 seriálů za rok 2011.⁴⁹

Samotný Kooperační systém článkové bibliografie po zrušení Oddělení analytického zpracování NK v roce 2011 nezanikl. Kooperace byla na minimální dobu přerušena, než se vyřešil další postup a došlo k předání pravomocí.

ANL+

V září roku 2011 představila NK pilotní projekt ANL+, kterým chtěla navázat na práci při tvorbě článkové bibliografie po zrušení analytického oddělení a na svůj závazek digitalizace původně excerpovaných titulů a jejich opatřování jmennými metadaty. Jednalo se o propojení bibliografických metadat s plnými texty článků s cílem zefektivnit jejich vyhledávání. Myšlenka to však nebyla nová, již na přelomu milénia ji řešila PhDr. Ivana Anděřová v projektech zaměřených na propojení analytických záznamů s plnými texty, kdy výsledkem byla databáze ANL FULL.

Do konce roku 2011 měly kooperující knihovny otestovat práci s plnými texty článků, které byly opatřeny metadaty a zpřístupněny prostřednictvím systému Kramerius. Vízí projektu bylo, že prostřednictvím programu Kramerius budou plné texty ve formě náhledů zpřístupněny i knihovnám, které daný titul nemají v svém fondu, a jeho ambicí bylo plnohodnotně nahradit ANL. Od počátku k němu však byly zvláště kooperující knihovny skeptické, neboť metadata digitalizovaných článků neobsahovala předmětová hesla ani klíčová slova. Prohledávání plných textů rešeršéři považovali za problematictější než strukturované prohledávání bibliografických záznamů.⁵⁰ Negativně byl vnímán také fakt, že plné texty pro většinu knihoven nebudou dostupné s ohledem na omezení daná autorským zákonem⁵¹ a to znamenalo ztížené vyhledávání článků získaných digitalizací, u plných textů zajištěných firmami Anopress IT a NEWTON Media kvůli licenčním podmínkám přístupu k nim – přístup mohl být například z finančních důvodů pouze po určité době.

Celý projekt ANL+ se skládal ze tří dílčích částí:

1. databáze ANL, obsahující vše do roku 2010 a od roku 2011 jen články, které zpracovaly krajské knihovny a odborné knihovny, dostupné volně všem a bez přímé vazby na plné texty;
2. plné texty článků v digitální podobě včetně metadat zajištěných firmou Anopress IT a NEWTON Media; dostupná všem byla pouze stručná metadata a krátký náhled, plné texty byly přístupné pouze na základě zakoupené licence a jen v knihovně, bez ohledu na to, zda daný zdrojový dokument ve svém fondu má či nikoliv;
3. plné texty článků z titulů, které NK původně excerpovala a které nově nechala externě zdigitalizovat (částečně se na digitalizaci podílela Knihovna Akademie věd ČR, v. v. i.), NK takto získané články bohatě opatřila metadaty, v nichž bylo možné vyhledávat a byla dostupná všem volně; přístupnost plných textů byla omezena knihovní licencí autorského zákona.⁵²

49 Kádnerová, J., op. cit., s. 345.

50 MATĚNOVÁ, Růžena. Báze ANL+ a odborné rešeršní požadavky knihovníků a veřejnosti z oblasti hudební vědy. *Ikaros* [online]. 2011, 15(12) [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/13784>.

51 Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

52 Stoklasová, Bohdana. Využití analytických záznamů v českých knihovnách – nové trendy a výzvy. Čtenář. 2012, 64(2). Dostupné také z: <https://ctenar.svkk1.cz/ctenar/clanek/1428>.

Knihovny v kooperativním systému podaly žádosti o finanční podporu z programu VISK, za účelem dopracování metadat ze systému ANL+ s cílem vytvořit z nich standardní bibliografické záznamy. Finanční podpora byla krajským knihovnám na projekt s názvem *Obohacování vybraných záznamů článků zobrazených v ANL+ o jmenná a věcná metadata* přiznána, díky tomu byly uloženy do báze ANL bibliografické záznamy původně vytvořené k plným textům v ANL+. Propojení bibliografických záznamů v ANL a plných textů v ANL+ se nezdařilo z důvodu zpožděného dodání plných textů a metadat do báze ANL+.

Experimentální provoz virtuální databáze ANL+ byl zahájen v roce 2012 a vyhledávat v ní bylo možné prostřednictvím Jednotné informační brány (JIB)⁵³ na základě indexu vyhledávače Primo Central od firmy ExLibris.⁵⁴ Přestože vize byly velkolepé, projekt ANL+ byl z finančních důvodů k 31. říjnu 2012 ukončen a již nikdy nebyl obnoven. Pracovní skupina pro analytickou bibliografii doporučila hodnotící komisi pro VISK 8/B⁵⁵ zvážit, zda dotaci přidělit či nikoli z důvodu nesouladu cílů programu s projektem ANL+. Dotace nakonec nebyla udělena.

ANLretro

V roce 2013 však NK představila, díky financování z dotačního podprogramu VISK 7⁵⁶, další zkušební projekt – ANLretro. Úkolem bylo nejprve digitalizovat a poté analyticky zpracovat vybraná periodika z let 2009–2010, jejichž obsah nebylo možné získat v digitální podobě, anebo již nebyla po roce 2010 vydávána. Odborně se na realizaci, tedy na doplňování digitálních objektů popisnými údaji, podíleli knihovníci ze Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové a Střeďočeské vědecké knihovny v Kladně. Technologická část projektu byla vyřešena aplikací Sirius NDK 2013 ANL Retro, která umožňovala zpracování formou server/klient. Hlavním cílem projektu bylo zjistit, zda je tento systém v budoucnu využitelný a jaké jsou jeho nedostatky.

„Během řešení projektu ANLretro se ukázalo, že zpracování článků ve variantě server/klient s následným kompletním exportem celého datového balíčku je možné, byť s mnoha výhradami k funkčnosti systému, rychlosti zpracování, uživatelskému rozhraní či optimalizaci systému.“⁵⁷

Stejně jako předchozí projekt, ani projekt ANLretro v následujícím roce 2014 nepokračoval. Zpracováno bylo 470 článků z vytypovaných periodik, avšak hlavní řešitel Tomáš Foltýn a odborné zpracovatelky nedošli ke shodě, pokud šlo o hodnocení úspěšnosti projektu. Přestože byla ověřena funkčnost zpracování formou server/klient, musely by být na vývoj systému vynaloženy ještě značné finanční prostředky, aby byl plně funkční

53 Portál Jednotná informační brána (JIB) sloužila k vyhledávání bibliografických záznamů v českých i zahraničních zdrojích. Jeho provoz byl ukončen v prosinci 2018. JIB byla nahrazena centrálním portálem *Knihovny.cz*.

54 ŠKOP, Michal. Článková bibliografie ANL+ a zpřístupnění plných textů. *Duha: Informace o knihách a knihovnách z Moravy* [online]. 2012, 26(3) [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/clanky/clankova-bibliografie-anl-zpristupneni-plnych-textu>.

55 VISK 8/B – Jednotná informační brána a Centrální portál českých knihoven

56 VISK 7 – Národní program digitálního zpřístupňování dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru – Kramerius

57 FOLTÝN, Tomáš. *Souhrnná zpráva o realizaci projektů podpořených dotačním programem VISK 7 v roce 2013* [online]. [Cit. 2020-02-15]. Dostupné z: https://visk.nkp.cz/dokumenty/visk7/VISK7souhrnna_zprava_TF.docx.

pro tento účel.⁵⁸ Pracovní skupina pro analytickou bibliografii opět doporučila hodnotící komisi pro VISK 7 udělení dotace zvážit z důvodu nesouladu cílů programu ANLretro s programem VISK 7.

VISK 9/I

Dotiční program Ministerstva kultury *Veřejné informační služby knihoven (VISK)* byl v roce 2000 ustaven vládou ČR a na jeho základě jsou finančně podporovány knihovny až do současnosti. Cílem programu jsou „*inovace veřejných informačních služeb knihoven na bázi informačních technologií (ICT)*“.⁵⁹ Program má 9, resp. 11 podprogramů (VISK 1 – VISK 9)⁶⁰ z nichž každý se orientuje na jinou oblast veřejných knihovnických služeb. Do oblasti rozvoje Souborného katalogu ČR (CASLIN) a souboru národních autorit směřuje VISK 9, který je rozdělen na VISK 9/I *Rozvoj CASLIN – Souborného katalogu ČR* a VISK 9/II *Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit*. Doplnění vybraných záznamů článků do báze ANL je řešeno v rámci VISK 9/I, neboť bibliografie se stala v roce 2011 jednou zází národního souborného katalogu, „*jehož základním cílem je shromažďovat, zpracovávat a zpřístupňovat na Internetu informace o všech typech dokumentů v knihovnách České republiky a touto základní činností vytvořit předpoklady k realizaci kvalitních služeb pro veřejné knihovny v celostátním měřítku*“.⁶¹

Konkrétní cíle podprogramu VISK 9/I korespondovaly s Konceptí rozvoje knihoven na léta 2017–2020 a byly jimi:

- zabezpečení pohotového a efektivního vyhledávání informací o dostupnosti knihovnických fondů v knihovnách a informačních institucích v ČR;
- zefektivnění, zrychlení a zkvalitnění meziknihovnických výpůjčních služeb a služeb dodávání dokumentů v knihovnách ČR;
- kooperativní tvorba české článkové bibliografie (ANL) do doby, než bude možné plné využití výstupů digitalizačních projektů, vytvoření rozsáhlého souboru bibliografických záznamů článků z českých periodik a sborníků do projektu ANL;
- využití Souborného katalogu ČR jako hlavního integračního nástroje v rámci Národní digitální knihovny.⁶²

Výběrové dotiční řízení bývá Ministerstvem kultury ČR, Odborem umění, literatury a knihoven, vyhlašováno v posledním čtvrtletí roku a je určeno provozovatelům knihoven evidovaných dle knihovního zákona (č. 257/2001 Sb.), a také spolkům dle občanského zákoníku (č. 89/2012 Sb.). Podmínkou účasti je, aby žadatel o dotaci provozoval veřejnou knihovnu, která všem bez rozdílu poskytuje veřejné knihovnické a informační služby. Žadatel se dále zavazuje, že bude zasílat bibliografické záznamy do Souborného katalogu ČR. Projekt musí respektovat stanovené standardy. Dotace ze státního rozpočtu je

58 FOLTÝN, Tomáš. Projekt ANLretro: Seminář VISK 7, 2. června 2014, Centrální depozitář Hostivař. In: *SlideShare* [online]. SlidePlayer.cz Inc., ©2020 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://slideplayer.cz/slide/11293041/>.

59 Cíle programu VISK. In: *VISK: Veřejné informační služby knihoven* [online]. © Národní knihovna ČR, 05. 02. 2015 [cit. 2020-02-21]. Dostupné z: <http://visk.nkp.cz/cile-programu-visk>.

60 Podprogramy VISK 8 a VISK 9 jsou rozděleny na VISK 8/A, VISK 8/B a VISK 9/I, VISK 9/II.

61 VISK 9/I Rozvoj Souborného katalogu ČR (CASLIN) a souboru národních autorit. In: *VISK: Veřejné informační služby knihoven* [online]. © Národní knihovna ČR, 13. 02. 2020 [cit. 2020-02-21]. Dostupné z: <https://visk.nkp.cz/visk-9>.

62 *Vyhlášení výběrového dotičního řízení na rok 2020* [online]. [Cit. 2020-02-21]. Dostupné z: <https://visk.nkp.cz/dokumenty/visk9/2020/VISK9-podm2020.docx>.

poskytována maximálně do výše 70 % rozpočtových nákladů na celý projekt, minimálně 30 % nákladů musí tedy hradit žadatel.

Projekty zaslané nebo osobně doručené Ministerstvu kultury ČR zpravidla do první třetiny prosince daného kalendářního roku posuzuje odborná komise podle kritérií stanovených v § 5 nařízení vlády č. 288/2002 Sb., která zahrnují kvalitu projektu, jeho potřebnost a přínos, přiměřenost rozpočtových nákladů na jednotlivé činnosti, odbornou úroveň a vybavenost knihovny a sledují i realizace projektů v minulosti.⁶³ Dle těchto měřítek je požadovaná výše dotace na projekt schválena, krácena nebo úplně zamítnuta.

Výsledky dotačního řízení bývají zpravidla známy v březnu roku následujícího a jsou evidovány jednak ve veřejném Centrálním registru dotací,⁶⁴ jednak na webu Veřejné informační služby knihoven⁶⁵ a v neposlední řadě dostávají žadatelé písemné rozhodnutí poštou.

Realizovaný projekt se uzavírá vyúčtováním finančních prostředků, které měl žadatel vyčerpat do konce daného roku. Termín odevzdání vyúčtování je zpravidla nejpozději v první polovině měsíce ledna roku následujícího po roce čerpání dotace. V případě, že žadatel nevyčerpal veškeré finanční prostředky, je povinen je do stejného termínu vrátit. Součástí vyúčtování jsou doklady na realizaci celého projektu, čestné prohlášení k vyúčtování dotace a slovní zhodnocení projektu.

Využití podprogramu VISK 9/I knihovnami pro vytváření bibliografických záznamů článků, resp. obohacování vybraných záznamů článků zobrazených v ANL+ jmennými a věcnými metadaty, začalo v roce 2012 a trvá dodnes. Vzhledem k neúspěšnosti experimentální báze ANL+ však od roku 2013 bibliografické záznamy článků pro bázi ANL s podporou dotačního programu vytvářejí krajské knihovny spolu s Knihovnou Akademie věd České republiky bez ohledu na propojení na plné texty článků.

V roce 2014 se na základě projektu přidala ke zpracování bibliografických záznamů článků také Národní lékařská knihovna. Avšak pouze v tomto roce. Od roku 2015 je součástí kooperace Knihovna Kabinetu hudební historie Etnologického ústavu AV ČR, která však schválenou dotací na rok 2019 odmítla z důvodu organizačních a majetkoprávních změn.⁶⁶ Od roku 2017 se zpracování článků účastní také Knihovna geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy.

Spolupráce v přispívání do ANL se v rámci podpory programu VISK z krajských knihoven neúčastní pouze MZK, protože je provozována Ministerstvem kultury České republiky, které je zároveň poskytovatelem dotace VISK.

Praxe kooperativního zpracování článků v rámci programu VISK ukazuje na problém se zpožděním v exerci periodik, které je zapříčiněno nepravidelným zpracováním právě kvůli podávání žádostí do programu VISK a čekání na jeho schválení.

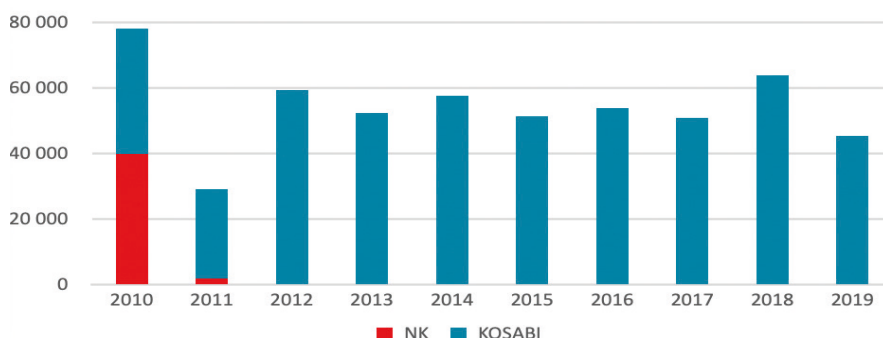
63 ČESKO. Nařízení vlády č. 288/2002 Sb., nařízení vlády, kterým se stanoví pravidla poskytování dotací na podporu knihoven. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS 2010–2020 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-288/historie>.

64 *Finanční správa: IS CEDR III* [online]. [Cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <http://cedr.mfcr.cz>.

65 *VISK: Veřejné informační služby* [online]. © Národní knihovna ČR [Cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <https://visk.nkp.cz/>.

66 SVOBODOVÁ, Eva. *Zpráva o realizaci kooperativních projektů v podprogramu VISK 9/I za rok 2019: Doplnění vybraných záznamů článků do báze ANL v krajských a odborných knihovnách ze dne 10. 2. 2020* [online]. [Cit. 2020-02-24]. Dostupné z: https://visk.nkp.cz/dokumenty/visk9/2019/VISK9_zprava_2019.docx.

Graf 1 Počet ročních přírůstků do báze ANL před a po změnách v roce 2011 (zdroj: Odd. podpory aplikací NK + NDK, Národní knihovna České republiky)

Znovuzaložení analytického pracoviště v NK

Pracovní skupina pro analytickou bibliografii vytvořila v roce 2015 *Koncepci analytické bibliografie v České republice 2016–2020*, jejíž doporučení a závěry se staly součástí *Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2017–2020*. Na základě této koncepce podala NK žádost o finanční podporu na rok 2017 z podprogramu VISK 1 v rámci projektu *Analytická bibliografie – koncepce národního systému a příprava odborného pracoviště v Národní knihovně*. Jeho cílem bylo připravit strategii vzniku a fungování analytického pracoviště v NK, které by se stalo znovu koordinačním centrem analytického zpracování, právě v souladu s *Koncepcí rozvoje knihoven v ČR na léta 2017–2020*.⁶⁷

Pracovní tým ustavený NK za přidělenou finanční podporu navrhl koncepci národního systému analytické bibliografie a funkční model a plán vytvoření odborného pracoviště v NK včetně jeho financování. Výstupem byly také analýzy týkající se exerpční základny a projektů souvisejících se zpracováním článků a s vizí využití na nově vzniklém pracovišti. Ke koncepci byla dále vytvořena pracovní verze webové stránky <https://sites.google.com/view/analyticka-bibliografie-cr/>.⁶⁸

Nové odborné analytické pracoviště by mělo jednak zajišťovat koordinaci a metodiku, jednak obnovit zpracovatelskou činnost, která byla v roce 2011 zastavena. Optimální varianta projektu počítá se 14 pracovními úvazky, rozdělenými na vedení pracoviště, koordinaci, metodiku, komunikaci a propagaci (2,5 úvazku), zpracování aktuálních odborných a populárně naučných seriálů (4 úvazky), zpracování aktuální produkce denního tisku (4 úvazky), zpracování starších již digitalizovaných periodik (3 úvazky) a softwarová podpora (0,5 úvazku).⁶⁹

I když byly cíle projektu naplněny, k vytvoření odborného analytického pracoviště v NK nedošlo. Přesto bylo na zasedání sekce SDRUK pro bibliografii 27. – 28. března 2018 v Ostravě členům sekce oznámeno, že koordinaci kooperativního projektu přebírá

67 *Analytická bibliografie ČR* [online]. [Cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://sites.google.com/view/analyticka-bibliografie-cr/>.

68 RICHTER, Vit. *Souhrnná zpráva o realizaci projektů podpořených dotačním podprogramem VISK 1 v roce 2017 ze dne 31. 1. 2018* [online]. [Cit. 2020-03-07]. Dostupné z: https://visk.nkp.cz/dokumenty/visk1/2018/VISK1_Hodnoceni_2017.pdf.

69 *Analytická bibliografie ČR: Návrh odborného pracoviště* [online]. [Cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://sites.google.com/view/analyticka-bibliografie-cr/n%C3%A1vrh-odborn%C3%A9ho-pracov%C5%A1t%C4%9B>.

NK a odpovědnou osobou bude PhDr. Petra Šťastná. Formálně však koordinaci stále zajišťovala Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, která podala projekt koordinace do podprogramu VISK 9/I a prostřednictvím dohod o provedení práce ji realizovala pracovníky NK.⁷⁰

Stav báze ANL v roce 2019 a její vyhlídky do budoucnosti

V roce 2019 přispívalo do databáze ANL 23 institucí – 14 knihoven v rámci dotačního podprogramu VISK 9/I a 9 dalších knihoven (specializované knihovny a MZK). Krajské knihovny přispívají excerpce regionálního tisku, odborné a univerzitní knihovny zasílají záznamy z odborných periodik a knihovnický tisk excerpce Knihovna knihovnické literatury Knihovnického institutu NK. Za loňský rok (2019) byla databáze obohacena o 47 554 záznamů ze 181 excerpovaných titulů.⁷¹

K 1. 1. 2020 obsahovala báze ANL 1 784 512 bibliografických záznamů článků, z nichž 549 994 obsahovalo odkazy na plné texty. Z celkového počtu záznamů jich 466 329 odkazovalo na plné texty volně dostupné na webu, 83 665 záznamů odkazovalo na plné texty umístěné v Digitální knihovně Národní knihovny ČR, zpřístupněné prostřednictvím systému Kramerius.⁷²

Zpracováním článků a doplňováním databáze ANL prostřednictvím finanční podpory z programu VISK se zatím nepodařilo vyrovnat skluz, který vznikl výpadkem této činnosti v NK 2011 v letech 2011–2020.

Žádost o finanční podporu na rok 2020 z dotačního programu VISK podalo 13 knihoven (12 krajských knihoven a Knihovna Akademie věd České republiky). Všem knihovnám byla schválena plná výše požadované finanční dotační podpory projektu *Doplňování vybraných záznamů článků do báze ANL*.

Kooperační systém analytické bibliografie funguje nadále ve dvou úrovních:

1. První skupinu tvoří knihovny, které jsou do systému zapojeny již od jeho začátku v devadesátých letech 20. století; jedná se o knihovny krajské, které excerpují a dodávají do ANL bibliografické záznamy článků z regionálních periodik, a některé specializované knihovny, které excerpují periodika podle svého odborného zaměření. Kooperace těchto knihoven není od zrušení analytického oddělení NK v roce 2011 řízena a funguje spíše ze setrvačnosti.
2. Druhá skupina je činná od roku 2012 na základě financování z grantu VISK. Jsou do ní zapojeny krajské knihovny, mezi něž byla rozdělena excerpce celostátních titulů dříve excerpovaných NK, a některé knihovny specializované. Tato skupina je v současnosti řízena NK díky financování z programu VISK. Periodika jsou však zpracovávána s ročním zpožděním a nová periodika nejsou excerpována vůbec. Hlavní snahou této skupiny je udržet kontinuitu dosud zpracovovaných titulů.

70 SVOBODOVÁ, Eva. *Zpráva o realizaci kooperativních projektů v podprogramu VISK 9/I za rok 2018: Doplňování vybraných záznamů článků do báze ANL v krajských a odborných knihovnách ze dne 7. 2. 2019* [online]. [Cit. 2020-03-08]. Dostupné z: https://visk.nkp.cz/dokumenty/visk9/2018/VISK_9I_zprava_2018.docx.

71 SVOBODOVÁ, Eva. *Zpráva o realizaci kooperativních projektů v podprogramu VISK 9/I za rok 2019: Doplňování vybraných záznamů článků do báze ANL v krajských a odborných knihovnách ze dne 10. 2. 2020* [online]. [Cit. 2020-02-24]. Dostupné z: https://visk.nkp.cz/dokumenty/visk9/2019/VISK_9I_zprava_2019.docx.

72 SVOBODOVÁ, E., op. cit.

Po ukončení provozu Jednotné informační brány na konci roku 2018 databázi ANL indexuje a zpřístupňuje Centrální portál knihoven, pro který je ANL výlučným zdrojem článků.

V předchozích letech byla vypracována a Ministerstvem kultury financována *Koncepce národního systému analytické bibliografie 2016–2020*, k jejíž realizaci však zatím nedošlo, přestože byla implementována do *Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2017–2020*. V návrzích na implementaci *Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2021 až 2027* se nachází i bod č. 55 „*Konstituovat a zabezpečit financování systému analytické národní bibliografie s centrálním pracovištěm v Národní knihovně ČR*“.

Od roku 2020 NK plně koordinuje Kooperativní systém článkové bibliografie na základě zařazení do programu VISK pro příspěvkové organizace Ministerstva kultury ČR. Dostala tak na tuto činnost přímou dotaci do svého rozpočtu. Jak bude koordinace fungovat v následujících letech, tzn. v roce 2021 a dalších, však zatím není zřejmé.⁷³

NK má ze zákona povinnost zpracovávat národní bibliografii a zabezpečovat koordinaci národního bibliografického systému.⁷⁴ Česká článková bibliografie je národní bibliografií, proto by NK měla být institucí, která nejen zajišťuje koordinaci, správu báze ANL, ale také se velkým dílem podílí na zpracování článků.

Budoucí směřování databáze ANL by mohlo sledovat jeden ze tří scénářů:

1. NK znovu vybuduje a bude financovat odborné pracoviště, které bude nejen řídit koordinaci Kooperačního systému článkové bibliografie, ale také se bude podílet na jejím doplňování a částečně převezme excerpty periodik, tak, aby mohlo efektivně zajišťovat a vykonávat metodickou činnost. V tomto případě již nebude nutná finanční podpora z programu VISK na zpracování článků institucemi, které jsou součástí kooperačního systému.
2. Snahy o vytvoření odborného pracoviště v NK nebudou naplněny a koordinace kooperačního systému bude probíhat stávajícím způsobem, kdy ji NK zajišťuje prostřednictvím dotace, avšak samotné články NK zpracovávat nebude. Finančně bude zpracování článků nadále podporováno až do výše 70 % z dotačního programu VISK a vykonáváno krajskými knihovnami a knihovnami dalšími, které budou mít zájem se projektu účastnit.
3. Kooperační systém článkové bibliografie bude zrušen a tím dojde k ukončení soustavného doplňování báze ANL. O této možnosti se diskutovalo již v roce 2015, byla však zamítnuta, a to především na základě hlavního argumentu, kterým byla potřebnost a využívanost jednotlivými knihovnami hlavně při rešeršní činnosti.⁷⁵ Jak však ukazuje graf 2, má počet dotazů, až na výjimku v roce 2012 a v roce 2019, sestupnou tendenci. Pokud by tedy byla znovu nastolena otázka, zda doplňování báze ANL ukončit, nemusel by být argument využívanosti dostatečně silný. Avšak rok 2019 může být rokem zlomovým, kdy míra využití báze začne znovu narůstat.

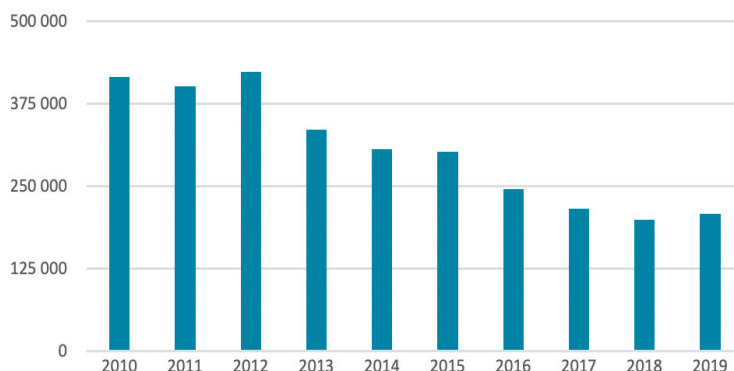
73 E-mailová korespondence s PhDr. Petrou Šťastnou [online], 6. 5. 2020.

74 Knihovni zákon, § 9 odst. 2 písm. b).

75 *Koncepce analytické bibliografie v České republice 2016–2020* [online]. 31. 7. 2015 [cit. 2020-03-15]. Dostupné z: <http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2015/Sekce/Kolokvium/Koncepce.pdf>.

Počet dotazů v bázi ANL

Graf 2 Počet dotazů v bázi ANL za jednotlivé roky (zdroj: Odd. podpory aplikací NK + NDK, Národní knihovna České republiky)

Seznam použitých zdrojů

Analytická bibliografie ČR [online]. [Cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://sites.google.com/view/analyticka-bibliografie-cr/>.

Analytická bibliografie ČR: Návrh odborného pracoviště [online]. [Cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://sites.google.com/view/analyticka-bibliografie-cr/n%C3%A1vrh-odborn%C3%A9ho-pracovi%C5%A1t%C4%9B>.

ANDĚROVÁ, Ivana. Kooperační systém článkové bibliografie a báze ANL, ANL FULL. *Infos 2003: zborník z 32. medzinárodného infromatického sympózia, ktoré se konalo v dňoch 7.–10. apríla 2003 v Starej Lesnej*. Bratislava: Centrum VTI SR, 2003, s. 149–161. ISBN 80-85165-86-4.

ANDĚROVÁ, Ivana. Kooperační systém článkové bibliografie – KOSABI: (vývoj a současný stav metodiky zpracování, zpřístupnění, organizace kooperace, perspektivy). *Knihovny současnosti 2002*. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2002. ISBN 80-86249-18-2.

ANDĚROVÁ, Ivana. Propojení analytických záznamů s plnými texty a optimalizace zpřístupnění plných textů: Závěrečná zpráva za rok 1999–2003. In: *Národní knihovna České republiky* [online]. 20. 5. 2004 [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: http://wwwold.nkp.cz/pages/page.php3?page=oaazp_propoj0401.htm.

ANDĚROVÁ, Ivana. *Server full.nkp.cz, báze ANL FULL – stav v r. 2004 a 2005: Perspektivy, návrh vývoje* [online]. [Cit. 2020-02-03]. Dostupné z: http://full.nkp.cz/nkdb/docs/full_persp.htm.

Cíle programu VISK. In: *VISK: Veřejné informační služby knihoven* [online]. © Národní knihovna ČR, 05. 02. 2015 [cit. 2020-02-21]. Dostupné z: <http://visk.nkp.cz/cile-programu-visk>.

ČESKO. Nařízení vlády č. 288/2002 Sb., nařízení vlády, kterým se stanoví pravidla poskytování dotací na podporu knihoven. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS 2010–2020 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-288/historie>.

ČESKO. *Zákon č. 257/2001 Sb. ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)*. Dostupné také z: https://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/knihovni-zakon-257-2001-sb.-a-navazne-provade-ci-prepisy/Zakon257.htm.

ČESKO. *Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)*.

Finanční správa: IS CEDR III [online]. [Cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <http://cedr.mfcr.cz>.

FOLTÝN, Tomáš. Projekt ANLretro: Seminář VISK 7, 2. června 2014, Centrální depozitář Hostivař. In: *SlideShare* [online]. SlidePlayer.cz Inc., ©2020 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://slideplayer.cz/slide/11293041/>.

FOLTÝN, Tomáš. *Souhrnná zpráva o realizaci projektů podpořených dotačním programem VISK 7 v roce 2013* [online]. [Cit. 2020-02-15]. Dostupné z: https://visk.nkp.cz/dokumenty/visk7/VISK7souhrnna_zprava_TF.docx.

FRANC, Zdeněk. Česká retrospektivní národní článková bibliografie let 1945–1952. *Knihovník*. 1964, **IX**(10), 310–313.

HRADILOVÁ, Jitka. Ladislav Jan Živný a jeho pojetí analytické bibliografie. In: *Česká bibliografie: sborník statí a materiálů*. Sv. 19. Praha: Státní knihovna ČSR, 1983.

Jak se zaregistrovat. In: *ANL FULL* [online]. © NK ČR, Anopress – Ivana Anděrová, Ivo Mattem, 2000–2003 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <http://full.nkp.cz/>.

KÁDNEROVÁ, Jiřina. Kooperační systém článkové bibliografie, báze ANL a jak dál?: zamyšlení nad českou článkovou bibliografií v roce 2011... *Čtenář*. 2011, **63**(10), 343–346. ISSN 0011-2321. Dostupné také z: <https://ctenar.svkk1.cz/clanky/2011-roc-63/10-2011.htm>.

KRČMÁŘOVÁ, Gabriela a Ladislava ZEMÁNKOVÁ. Kooperační systém knihoven. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003– [cit. 2020-02-17]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000710&local_base=KTD.

Koncepce analytické bibliografie v České republice 2016–2020 [online]. 31. 7. 2015 [cit. 2020-03-15]. Dostupné z: <http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2015/Sekce/Kolokvium/Koncepce.pdf>.

KUBALOVÁ, Hana. Kooperační báze dat o české článkové produkci. *Čtenář*. 1989, **41**(5), 152–154. ISSN 0011-2321.

LIDMILA, Jan. Ladislav Jan Živný. *KIVI: knihovnictví a informační věda informuje* [online]. 2003 [cit. 2020-03-07]. ISSN 1214-7265. Dostupný z: <https://web.archive.org/web/20070607094822/http://www.phil.muni.cz/kivi/clanky.php?cl=16&rubrika=clanky>.

LICHTENBERGOVÁ, Edita. Jednání členů kooperačního systému analytické bibliografie: Národní knihovna ČR, 30. 3. 2011. In: *Národní knihovna České republiky* [online]. 1. 12. 2012 [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: http://wwwold.nkp.cz/pages/page.php3?page=fond_ANL_jednani20110330.htm.

MATĚNOVÁ, Růžena. Báze ANL+ a odborné rešeršní požadavky knihovníků a veřejnosti z oblasti hudební vědy. *Ikaros* [online]. 2011, **15**(12) [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/13784>.

NOVOTNÁ, Ivana a Eva SVOBODOVÁ. Konec článkové bibliografie v Čechách a na Moravě? *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2011, **21**(2), 36. ISSN 0862-9366. Dostupné také z: <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20110226>.

Osobní e-mailová korespondence s PhDr. Petrou Šťastnou [online], 6. 5. 2020.

Retrospektivní článková bibliografie 1945–1952 (kartotéka). In: *Národní knihovna České republiky* [online]. Národní knihovna České republiky, © 2012 [cit. 2020-01-15]. Dostupné z: <https://text.nkp.cz/sluzby/retrospektiva1945-1952>.

RICHTER, Vít. *Souhrnná zpráva o realizaci projektů podpořených dotačním podprogramem VISK 1 v roce 2017 ze dne 31. 1. 2018* [online]. [Cit. 2020-03-07]. Dostupné z: https://visk.nkp.cz/dokumenty/visk1/2018/VISK1_Hodnoceni_2017.pdf.

SANETRŇKOVÁ, Martina. *Zápis z 23. zasedání sekce pro bibliografii ve dnech 19.–20. dubna 2011 v Krajské knihovně Vysočiny Havlíčkův Brod*. Dostupné z: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2011/bbg_HB_z_pis_a_p_l.pdf.

Statistika zpracovávaných titulů v Kooperačním systému článkové bibliografie – stav k 1. 7. 2009 [online]. [Cit. 2020-01-25]. Dostupné z: <https://wayback.webarchiv.cz/wayback/20100428020021/http://full.nkp.cz/nkdb/docs/titstat.htm>.

STOKLASOVÁ, Bohdana. Využití analytických záznamů v českých knihovnách – nové trendy a výzvy. *Čtenář*. 2012, **64**(2). ISSN 0011–2321. Dostupné také z: <https://ctenar.svkkf.cz/ctenar/clanek/1428>.

SVOBODOVÁ, Eva. Co s ní?: česká analytická bibliografie v letech 1992–2016. In: *Mezníky bibliografie: u příležitosti konání 20. kolokvia českých, moravských a slovenských bibliografů*. V Brně: Moravská zemská knihovna, 2017, s. 187–202. ISBN 978-80-7051-228-9.

SVOBODOVÁ, Eva. *Zpráva o realizaci kooperativních projektů v podprogramu VISK 9/I za rok 2018: Doplnění vybraných záznamů článků do báze ANL v krajských a odborných knihovnách ze dne 7. 2. 2019* [online]. [Cit. 2020-03-08]. Dostupné z: https://visk.nkp.cz/dokumenty/visk9/2018/VISK_9I_zprava_2018.docx.

SVOBODOVÁ, Eva. *Zpráva o realizaci kooperativních projektů v podprogramu VISK 9/I za rok 2019: Doplnění vybraných záznamů článků do báze ANL v krajských a odborných knihovnách ze dne 10. 2. 2020* [online]. [Cit. 2020-02-24]. Dostupné z: https://visk.nkp.cz/dokumenty/visk9/2019/VISK9_zprava_2019.docx.

ŠKOP, Michal. *Článková bibliografie ANL+ a zpřístupnění plných textů. Duha: Informace o knihách a knihovnách z Moravy* [online]. 2012, **26**(3) [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/clanky/clankova-bibliografie-anl-zpristupneni-plnych-textu>.

VISK: *Veřejné informační služby* [online]. © Národní knihovna ČR [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <https://visk.nkp.cz/>.

VISK 9/I Rozvoj Souborného katalogu ČR (CASLIN) a souboru národních autorit. In: *VISK: Veřejné informační služby knihoven* [online]. © Národní knihovna ČR, 13. 02. 2020 [cit. 2020-02-21]. Dostupné z: <https://visk.nkp.cz/visk-9>.

Vyhlášení výběrového dotačního řízení na rok 2020 [online]. [Cit. 2020-02-21]. Dostupné z: <https://visk.nkp.cz/dokumenty/visk9/2020/VISK9-podm2020.docx>.

ŽIVNÝ, Ladislav Jan. *Český bibliografický ústav: nástin jeho organizace a úkolů budoucích*. V Praze: Český bibliografický ústav, 1918.

ŽIVNÝ, Ladislav Jan. *Rukověť bibliografie. I, Nauka o popisu*. Praha: Kvasnička a Hampl, 1924.

MELICHOVÁ, Tereza. Databáze českých článků – báze ANL. *Knihovna: knihovnická revue*. 2021, **32**(1), 23–42. ISSN 1801-3252.